SPRENDIMAI

TARYBOS SPRENDIMAS (BUSP) 2020/1656

2020 m. lapkričio 6 d.

dėl Sąjungos paramos Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) veiklai branduolinio saugumo srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 28 straipsnio 1 dalį ir 31 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymą,

kadangi:

(1) 2003 m. gruodžio 12 d. Europos Vadovų Taryba priėmė Europos Sąjungos kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (toliau – strategija), kurios III skyriuje pateiktas priemonių, kurių reikia imtis Sąjungoje ir trečiosiose šalyse siekiant kovoti su tokiu platinimu, sąrašas;

(2) Sąjunga aktyviai įgyvendina strategiją ir vykdo jos III skyriuje išvardytas priemones, visų pirma suteikdama finansinių išteklių daugiašalių institucijų, pavyzdžiui, Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA), vykdomiems konkretiems projektams remti;

(3) 2003 m. lapkričio 17 d. Taryba priėmė Bendrąją poziciją 2003/805/BUSP ([1]). Toje bendrojoje pozicijoje, *inter alia*, raginama skatinti sudaryti TATENA visapusiškų saugos garantijų susitarimus ir papildomus protokolus, o Sąjunga įpareigojama siekti, kad papildomi protokolai ir visapusiškų saugos garantijų susitarimai taptų TATENA patikros sistemos standartu;

(4) 2004 m. gegužės 17 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2004/495/BUSP ([2]);

(5) 2005 m. liepos 18 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2005/574/BUSP ([3]);

(6) 2006 m. birželio 12 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2006/418/BUSP ([4]);

(7) 2008 m. balandžio 14 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2008/314/BUSP ([5]);

(8) 2010 m. rugsėjo 27 d. Taryba priėmė Sprendimą 2010/585/BUSP ([6]);

([1]) 2003 m. lapkričio 17 d. Tarybos Bendroji pozicija 2003/805/BUSP dėl visuotinio prisijungimo prie daugiašalių susitarimų masinio naikinimo ginklų ir jų pristatymo priemonių neplatinimo srityje bei jų sustiprinimo (OL L 302, 2003 11 20, p. 34).

([2]) 2004 m. gegužės 17 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2004/495/ BUSP dėl paramos TATENA veiklai pagal jos Branduolinio saugumo programą ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 182, 2004 5 19, p. 46).

([3]) 2005 m. liepos 18 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2005/574/BUSP dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 193, 2005 7 23, p. 44).

([4]) 2006 m. birželio 12 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2006/418/BUSP dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 165, 2006 6 17, p. 20).

([5]) 2008 m. balandžio 14 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2008/314/BUSP dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 107, 2008 4 17, p. 62).

([6]) 2010 m. rugsėjo 27 d. Tarybos sprendimas 2010/585/BUSP dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 259, 2010 10 1, p. 10).

(9) 2013 m. spalio 21 d. Taryba priėmė Sprendimą 2013/517/BUSP ([7]);

(10) 2016 m. gruodžio 21 d. Taryba priėmė Sprendimą (BUSP) 2016/2383 ([8]), o 2020 m. birželio 8 d. jo galiojimo trukmę pratęsė Tarybos sprendimu (BUSP) 2020/755 ([9]);

(11) 2016 m. gegužės 8 d. įsigaliojo Branduolinių medžiagų fizinės saugos konvencijos (CPPNM) pakeitimas. Visos ES valstybės narės ir Euratomo bendrija yra 2005 m. Branduolinių medžiagų fizinės saugos konvencijos (CPPNM) pakeitimo šalys. Sąjunga toliau propaguoja jos visuotinį taikymą ir veiksmingą įgyvendinimą, be kita ko, teikdama paramą branduolinio saugumo veiklai, įgyvendinamai pagal 2018–2021 m. TATENA branduolinio saugumo planą;

(12) dar kartą patvirtindama, kad atsakomybė už branduolinį saugumą bet kurioje valstybėje visa apimtimi tenka tai valstybei, Sąjunga yra įsipareigojusi toliau stiprinti branduolinį saugumą tiek įgyvendinant nacionalines saugumo priemones, tiek vykdant tarptautinį bendradarbiavimą. Sąjunga toliau rems TATENA darbą padėti to prašančioms valstybėms narėms nustatyti ir tobulinti veiksmingus ir tvarius nacionalinius branduolinio saugumo režimus. Todėl Sąjungos parama atitiks 2020 m. vasario 10–14 d. TATENA būstinėje Vienoje surengtos tarptautinės konferencijos branduolinio saugumo klausimais „Išlaikyti ir stiprinti pastangas“ (konferencija ICONS) ministrų deklaraciją ir išvadas. Ji toliau prisidės prie TATENA 2018–2021 m. branduolinio saugumo plano, kurį 2017 m. rugsėjo 13 d. patvirtino TATENA valdytojų taryba, o 2017 m. rugsėjo 14 d. patvirtino Generalinė konferencija, įgyvendinimo. Sąjunga siekia išlaikyti ankstesnių Tarybos bendrųjų veiksmų ir sprendimų, kuriais remiami TATENA branduolinio saugumo planai, įgyvendinimo tvarumą ir veiksmingumą,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. Siekdama, kad būtų tęsiamas veiksmingas strategijos įgyvendinimas, Sąjunga remia Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) veiklą, kuria siekiama:

a) prisidėti prie pasaulinių pastangų užtikrinti veiksmingą branduolinį saugumą nustatant visapusiškas branduolinio saugumo gaires ir, gavus prašymą, skatinant naudotis tomis gairėmis vykdant tarpusavio vertinimus, teikiant konsultavimo paslaugas ir stiprinant gebėjimus, įskaitant švietimą bei mokymą;

b) padėti laikytis atitinkamų tarptautinių teisinių priemonių ir jas įgyvendinti, taip pat stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą bei pagalbos koordinavimą ir

c) remti TATENA įgaliojimus atlikti pagrindinį vaidmenį ir stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą branduolinio saugumo srityje, atsižvelgiant į valstybių narių prioritetus, išreikštus TATENA politikos formavimo organų sprendimuose bei rezoliucijose.

2. Projektais, kuriuos ketina finansuoti Sąjunga, remiami:

a) prioritetiniai ir kompleksiniai projektai branduolinio saugumo srityje, pavyzdžiui, Branduolinių medžiagų fizinės saugos konvencijos pakeitimo visuotinis taikymas, kompiuterių saugumo ir informacinių technologijų paslaugos ir branduolinio saugumo kultūros stiprinimas;

b) informacijos valdymas, daugiausia dėmesio skiriant branduolinio saugumo poreikių, prioritetų ir grėsmių vertinimui;

([7]) 2013 m. spalio 21 d. Tarybos sprendimas 2013/517/BUSP dėl Sąjungos paramos Tarptautinės atominės energijos agentūros veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 281, 2013 10 23, p. 6).

([8]) 2016 m. gruodžio 21 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2016/2383 dėl Sąjungos paramos Tarptautinės atominės energijos agentūros veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 352, 2016 12 23, p. 74).

([9]) 2020 m. birželio 8 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2020/755, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas (BUSP) 2016/2383 dėl Sąjungos paramos Tarptautinės atominės energijos agentūros veiklai branduolinio saugumo srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 179I, 2020 6 9, p. 2).

c) branduolinis medžiagų ir susijusių objektų saugumas, daugiausia dėmesio skiriant fizinės saugos ir branduolinių medžiagų apskaitos bei kontrolės stiprinimui viso branduolinio kuro ciklo metu, ir koncepcijos dokumentas dėl fizinės saugos priemonių taikymo COVID-19 metu;

d) medžiagų, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, branduolinis saugumas, daugiausia dėmesio skiriant institucinei reagavimo infrastruktūrai, skirtai medžiagoms, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė;

e) programų rengimas ir tarptautinis bendradarbiavimas, daugiausia dėmesio skiriant švietimo ir mokymo programų rengimui;

f) dėmesiu lyčiai grindžiamas gebėjimų stiprinimas ir švietimas branduolinio saugumo srityje.

3. Įgyvendinant 2 dalyje nurodytus projektus, kuriais teikiama parama 1 ir 2 dalyse nurodytai veiklai, užtikrinamas Sąjungos matomumas ir tinkamas programų valdymas vykdant šį sprendimą.

4. 2 dalyje nurodyti projektai vykdomi visų TATENA valstybių narių ir ne TATENA valstybių narių naudai.

5. Visos projektų sudedamosios dalys remiamos vykdant iniciatyvią ir novatorišką visuomenės informavimo veiklą, ir atitinkamai paskirstomi ištekliai.

6. 2 dalyje nurodytų projektų išsamus aprašymas pateikiamas šio sprendimo priede.

2 straipsnis

1. Už šio sprendimo įgyvendinimą atsakingas Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – vyriausiasis įgaliotinis).

2. 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų projektų techninį įgyvendinimą vykdo TATENA. Ji vykdo šią užduotį kontroliuojama vyriausiojo įgaliotinio. Šiuo tikslu vyriausiasis įgaliotinis ir TATENA sudaro reikiamus susitarimus.

3 straipsnis

1. 1 straipsnio 2 dalyje nurodytiems projektams įgyvendinti skiriama orientacinė finansavimo suma yra 11 582 300 EUR.

2. Iš 1 dalyje nustatytos sumos finansuojamos išlaidos tvarkomos laikantis Sąjungos biudžetui taikomų procedūrų ir taisyklių.

3. Europos Komisija prižiūri, kad 1 dalyje nurodyta orientacinė finansavimo suma būtų tinkamai tvarkoma. Tuo tikslu ji ir TATENA sudaro finansavimo susitarimą. Finansavimo susitarime nustatoma, kad TATENA turi užtikrinti Sąjungos įnašo matomumą, atitinkantį pastarojo dydį.

4. 3 dalyje nurodytą finansavimo susitarimą Komisija stengiasi sudaryti kuo greičiau po šio sprendimo įsigaliojimo. Ji informuoja Tarybą apie visus sunkumus, su kuriais gali būti susidurta to proceso metu, ir praneša finansavimo susitarimo sudarymo datą.

4 straipsnis

1. Vyriausiasis įgaliotinis Tarybai pateikia šio sprendimo įgyvendinimo ataskaitą, parengtą remiantis reguliariai teikiamomis TATENA ataskaitomis. Tos ataskaitos yra Tarybos atliekamo vertinimo pagrindas.

2. Europos Komisija teikia informaciją apie 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų projektų įgyvendinimo finansinius aspektus.

5 straipsnis

1. Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

2. Šis sprendimas netenka galios praėjus 36 mėnesiams po 3 straipsnio 3 dalyje nurodyto finansavimo susitarimo sudarymo dienos arba praėjus šešiems mėnesiams nuo jo priėmimo dienos, jei per tą laikotarpį finansavimo susitarimas nebuvo sudarytas.

Priimta Briuselyje 2020 m. lapkričio 6 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
M. ROTH

PRIEDAS

1. 1 antraštinė dalis. Prioritetiniai ir kompleksiniai projektai branduolinio saugumo srityje

Projektas Nr. 1. 2005 m. Branduolinių medžiagų fizinės saugos konvencijos (CPPNM) pakeitimo visuotinio taikymo skatinimas

Bendroji informacija

Kad būtų lengviau prisijungti prie šio pakeitimo ir jį įgyvendinti, TATENA gavusi prašymą teikia teisėkūros srities ir techninę pagalbą. Ji apima:

1. pagalbą rengiant nacionalinius įgyvendinimo teisės aktus, įskaitant nacionalinių, regioninių ir tarptautinių mokymo kursų bei seminarų rengimą, dvišalę pagalbą rengiant nacionalinius įstatymus ir žmonių mokymus;

2. pagalbą nustatant, įgyvendinant ir palaikant valstybės fizinės saugos režimą, įskaitant tokių branduolinio saugumo paslaugų teikimą kaip tarpusavio vertinimas ir konsultavimo paslaugos, nacionaliniai ir regioniniai mokymo kursai bei praktiniai seminarai, kuriais siekiama stiprinti gebėjimus ir vystyti reikalingus žmogiškuosius išteklius, taip pat rengiant bei įgyvendinant integruotus paramos branduoliniam saugumui planus (INSSP).

Tikslai

Tikslai bus tokie: padėti vystyti ir skatinti branduolinį saugumą visame pasaulyje, įskaitant TATENA branduolinio saugumo serijos gairių parengimą ir tinkamą naudojimą, skatinti visuotinį Branduolinių medžiagų fizinės saugos konvencijos (CPPNM) ir jos pakeitimo (toliau – CPPNM pakeitimas) taikymą ir palengvinti keitimąsi informacija apie branduolinį saugumą ir tarptautinės teisinės sistemos stiprinimą.

Siektini rezultatai

1. CPPNM pakeitimo peržiūra 2021 m. šalių konferencijoje.

2. Tarptautiniai, regioniniai ir nacionaliniai praktiniai seminarai, rengiami valstybių narių prašymu siekiant skatinti visuotinį CPPNM taikymą ir didinti informuotumą.

3. Informacinės medžiagos rengimas siekiant skatinti tolesnį prisijungimą prie CPPNM pakeitimo.

Rezultatas

TATENA prisideda prie CPPNM pakeitimo laikymosi užtikrinimo.

Projektas Nr. 2. Kompiuterių saugumo ir informacinių technologijų paslaugos

Bendroji informacija

Informacijos ir kompiuterių saugumas tebėra esminis elementas valstybėms stiprinant savo branduolinio saugumo pajėgumus.

Branduolinio saugumo srityje dėmesys yra sutelktas į nusikalstamos arba tyčinės nesankcionuotos veikos, kuri susijusi su branduoline medžiaga, kita radioaktyviąja medžiaga, susijusiais objektais ar susijusia veikla arba yra į juos nukreipta, prevenciją, nustatymą ir reagavimą į ją. Atsakomybė už branduolinį saugumą bet kurioje valstybėje visa apimtimi tenka tai valstybei: ji turi užtikrinti savo jurisdikcijai priklausančios branduolinės medžiagos, kitos radioaktyviosios medžiagos, susijusių objektų ir susijusios veiklos saugumą. Kiekviena valstybė branduolinį saugumą siekia užtikrinti sukurdama savo pačios branduolinio saugumo režimą, tinkamą tai valstybei. Kompiuteriams tenka svarbus vaidmuo visais branduolinių objektų sauga ir saugumu pasižyminčio veikimo valdymo aspektais, įskaitant kompiuterių saugumą ir fizinės saugos palaikymą. Itin svarbu, kad visos tokios sistemos būtų tinkamai apsaugotos nuo kenkėjiškų įsibrovimų. Kadangi grėsmės kėlimo pajėgumai ir požymiai nuolat kinta, informacijos ir kompiuterių saugumas nuolat vystosi ir nuolat atsiranda naujų grėsmės kėlimo metodų, taktikų ir procesų. TATENA vykdo darbą, kurio tikslas – apsaugoti nuo šios besivystančios grėsmės.

Tikslai

Pagerinti valstybių kompiuterių saugumą ir informacijos saugumo pajėgumus.

Siektini rezultatai

1. Baigti komplektuoti ir nuolat atnaujinti TATENA branduolinio saugumo serijos leidinius, kuriuose pateikiamos gairės dėl informacijos ir kompiuterių saugumo, (nauji ir atnaujinti gairių dokumentai), ir susijusius techninius dokumentus bei leidinius.

2. Rengti ekspertų susitikimus, skirtus branduolinių objektų kompiuterių saugumo klausimui, siekiant neatsilikti nuo šios srities pokyčių.

3. Mokymo kursai, pratybos ir praktiniai seminarai.

4. Valstybėms teikiama techninė pagalba kompiuterių saugumo srityje.

Rezultatas

1. TATENA prisideda užtikrinant didesnius informacijos ir kompiuterių saugumo pajėgumus valstybių, kompetentingų institucijų ir objektų lygmenimis, siekiant remti kompiuterių saugumo incidentų, kurie gali tiesiogiai arba netiesiogiai neigiamai paveikti branduolinę saugą ir saugumą, prevenciją ir jų nustatymą bei reagavimą į juos.

2. Gerinamas tarptautinis bendradarbiavimas, nes suburiami ekspertai ir politikos formuotojai siekiant skatinti keistis informacija ir patirtimi kompiuterių saugumo srityje.

3. Toliau publikuojami gairių ir techninių dokumentų leidiniai, skirti informacijos ir kompiuterių saugumui, siekiant užtikrinti branduolinį saugumą.

Projektas Nr. 3. Branduolinio saugumo kultūros stiprinimas

Bendroji informacija

Branduolinio saugumo kultūra yra daugiadalykis požiūris, kurį taikant siekiama parengti darbuotojus tiek išorės, tiek vidaus grėsmių pavojui, remiantis jų noru ir motyvacija taikyti nustatytas procedūras, laikytis taisyklių ir būti budriems. Kadangi dauguma branduolinio saugumo sistemų yra suprojektuotos, valdomos ir eksploatuojamos žmonių, sėkmingas branduolinio saugumo režimo veikimas galiausiai priklauso nuo šiame procese dalyvaujančių žmonių. CPPNM pakeitime nustatyta, kad branduolinio saugumo kultūra yra vienas iš 12 pagrindinių branduolinių medžiagų ir objektų fizinės saugos principų, taip pat vienas iš esminių Elgesio kodekso dėl radioaktyviųjų medžiagų saugos ir saugumo principų. Branduolinio saugumo kultūros įgyvendinimo gairių leidinyje (NSS Nr. 7) branduolinio saugumo kultūra apibrėžiama kaip žmonių, organizacijų ir institucijų savybių, nuostatų ir elgesio visuma, kuria remiamas ir didinamas branduolinis saugumas. Leidinyje NSS Nr. 7 apibrėžiama koncepcija, aprašomi institucijų ir žmonių vaidmenys bei pareigos ir pateikiamas branduolinio saugumo kultūros, kuri padeda užtikrinti veiksmingą branduolinį saugumą, apibūdinimas.

Šiuo projektu labiausiai siekiama padėti vystyti valstybių narių žmogiškuosius išteklius rengiant praktinius seminarus, mokymo kursus ir informuotumo didinimo seminarus, padėti atlikti branduolinės saugumo kultūros įsivertinimą ir skatinti dalytis patirtimi ir žiniomis apie įsivertinimo priemones bei metodiką ir gerąja praktika branduolinio saugumo kultūros srityje.

Tikslas

Padėti valstybėms stiprinti savo saugumo kultūrą.

Siektini rezultatai

1. Tarptautinių praktinių seminarų branduolinio saugumo kultūros tema organizavimas siekiant remti valstybių narių žmogiškųjų išteklių vystymą.

2. Branduolinio saugumo kultūros rekomendacijų, mokymo medžiagos ir priemonių, įskaitant įsivertinimo priemones, rengimas ir stiprinimas.

Rezultatas

Skatinami tarptautiniai patirties, žinių ir gerosios praktikos mainai, susiję su tvirtos branduolinio saugumo kultūros, atitinkančios valstybių branduolinio saugumo režimus, vystymo, puoselėjimo ir palaikymo būdais.

2. 2 antraštinė dalis. Informacijos valdymas

Projektas Nr. 1. Branduolinio saugumo poreikių, prioritetų ir grėsmių vertinimas (INSSP misijos)

Bendroji informacija

TATENA padeda atskiroms valstybėms, kurios paprašo, nustatyti ir patenkinti branduolinio saugumo poreikius rengiant ir įgyvendinant integruotus paramos branduoliniam saugumui planus (INSSP) ir rengiant įsivertinimo priemones. Atsakomybė už branduolinį saugumą bet kurioje valstybėje visa apimtimi tenka tai valstybei: ji turi užtikrinti savo jurisdikcijai priklausančios branduolinės medžiagos, kitos radioaktyviosios medžiagos, susijusių objektų ir susijusios veiklos saugumą. TATENA remia valstybių pastangas nustatyti veiksmingus ir tvarius branduolinio saugumo režimus, o INSSP šiuo atžvilgiu yra veiksmingas mechanizmas. INSSP yra teisiškai neprivalomas dokumentas, tačiau laikoma, kad jo aprobavimas ar patvirtinimas rodo valstybės įsipareigojimą siekti įgyvendinti tame dokumente pateiktus sutartus branduolinio saugumo patobulinimus. INSSP paskirtis – padėti strategiškai planuoti branduolinio saugumo veiklą valstybėje ir užtikrinti valstybės atsakomybę už patobulinimus, kurių reikia jos branduolinio saugumo režimui sustiprinti. Jame pateikiamas valstybės branduolinio saugumo poreikių įvertinimas ir nurodoma, kokių veiksmų ėmėsi arba planuoja imtis valstybė pati viena ir bendradarbiaudama, kai tikslinga, su TATENA arba kitais tarptautiniais partneriais.

INSSP parengiamas atsižvelgiant į bendrą branduolinio saugumo sričių ir tikslų sistemą, ir tai valstybei leidžia taikyti sisteminį požiūrį nustatant savo branduolinio saugumo poreikius. Tikslas yra suteikti valstybei bendruosius strateginio pobūdžio branduolinio saugumo elementus, kurie kaip gairės padėtų politikos formuotojams ir strateginio planavimo tikslų nustatymui, kad laikantis ilgalaikio požiūrio būtų nustatyti savarankiški branduolinio saugumo režimai. INSSP struktūrą sudaro šešios pagrindinės sritys: 1) teisinė ir reguliavimo sistema; 2) grėsmių ir rizikos vertinimas; 3) fizinės saugos režimas; 4) nusikalstamos ir kitos nesankcionuotos veikos, susijusios su medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, nustatymas; 5) reagavimas į branduolinio saugumo incidentus ir 6) valstybės branduolinio saugumo režimo stiprinimas. Be INSSP misijų, TATENA taip pat organizuoja INSSP kontaktinių padalinių techninius posėdžius.

INSSP procesą remia branduolinio saugumo informacijos valdymo sistema (NUSIMS) – savanoriško pobūdžio sistema, skirta padėti valstybėms narėms peržiūrėti savo branduolinio saugumo infrastruktūros statusą atlikus įsivertinimą, taip pat padėti stebėti pažangą siekiant nustatyti, palaikyti ir stiprinti veiksmingą branduolinio saugumo režimą. NUSIMS informacijos struktūra atspindi pagrindines branduolinio saugumo veiklos sritis ir yra grindžiama TATENA branduolinio saugumo serijos branduolinio saugumo pagrindų ir rekomendacijų leidiniais.

Tikslai

Nustatyti atskirų valstybių branduolinio saugumo poreikius ir juos įtraukti į vieną integruotą dokumentą, kuriame pateikiami būtini branduolinio saugumo patobulinimai, taip pat suteikti individualiai pritaikytą valstybės, TATENA ir galimų paramos teikėjų vykdomos branduolinio saugumo veiklos koordinavimo ir įgyvendinimo sistemą.

Palaikyti visapusišką informacijos platformą, kuri leistų gerai suprasti valstybių branduolinio saugumo poreikius pasauliniu mastu ir remtų paramos branduoliniam saugumui plano įgyvendinimą.

Siektini rezultatai

1. INSSP rengimas ir įgyvendinimas.

2. Savanoriško įsivertinimo mechanizmo arba valstybių naudojimui skirtos priemonės (NUSIMS) peržiūra ir suderinimas su INSSP struktūra.

3. INSSP kontaktinių padalinių techniniai posėdžiai.

4. INSSP naudotojo vadovo galutinės redakcijos parengimas.

Rezultatas

Įvertinami prašančiųjų valstybių branduolinio saugumo poreikiai ir teikiama parama nustatant strateginį rekomenduojamos branduolinio saugumo veiklos planavimą, kad būtų užtikrintas veiksmingo branduolinio saugumo režimo nustatymas, palaikymas ir tvarumas siekiant padėti valstybėms laikytis su CPPNM ir (arba) jos pakeitimu susijusių įpareigojimų.

3. 3 antraštinė dalis. Medžiagų ir susijusių objektų branduolinis saugumas

Projektas Nr. 1. Fizinės saugos ir branduolinių medžiagų apskaitos bei kontrolės stiprinimas viso branduolinio kuro ciklo metu

Bendroji informacija

Veikla, susijusi su naudojamų ir saugomų branduolinių medžiagų branduoliniu saugumu, branduolinio kuro ciklo ir susijusių objektų branduoliniu saugumu visą jų naudojimo laikotarpį, įskaitant branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę branduolinio saugumo tikslais, ir CPPNM pakeitimo techniniu įgyvendinimu. Agentūra rengia rekomendacijas ir teikia mokymus bei pagalbą valstybėms paprašius, kad būtų didinamas branduolinių medžiagų saugumas taikant apskaitą ir kontrolę. Šiuo projektu daugiausia dėmesio bus skiriama vidaus subjektų keliamai grėsmei mažinti. TATENA vidaus subjektų keliamos grėsmės programoje pateikta gairių dėl prevencinių ir apsaugos branduolinio saugumo priemonių, kuriomis mažinama vidaus subjektų keliama grėsmė. Šis projektas taip pat bus skirtas branduolinių medžiagų apskaitai ir kontrolei (NMAC). NMAC sistema padeda atgrasyti nuo nesankcionuoto branduolinių medžiagų paėmimo ir jį nustatyti, nes vedamas visų branduolinių medžiagų aprašas, įskaitant informaciją, susijusią su vieta. Pirminis NMAC sistemos tikslas yra kaupti ir laiku teikti tikslią, išsamią ir patikimą informaciją apie visą su branduolinėmis medžiagomis susijusią veiklą ir operacijas (įskaitant veiksmus). Objekto lygmeniu NMAC sistema nustatoma nacionalinės reguliavimo sistemos kontekste ir ją kontroliuoja valstybės kompetentinga institucija. Jos nereikėtų painioti su valstybine branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės sistema (SSAC), nustatyta, kad būtų įgyvendinti tarptautiniai įsipareigojimai dėl saugos garantijų.

TATENA investavo nemažai išteklių hipotetiniam „Shapash“ branduolinių mokslinių tyrimų institutui (SNRI) sukurti. Pagrindinis SNRI sukūrimo tikslas – galimybė rengti mokymus valstybėms narėms su branduoliniu saugumu susijusiais klausimais neatskleidžiant neskelbtinos informacijos apie realius objektus ir nerizikuojant pakenkti jų saugumui. SNRI 3D modelis yra naudinga priemonė branduolinio saugumo mokymo tikslais. Toliau plėtojant SNRI tikimasi sustiprinti 3D modelio pajėgumą ir pagerinti branduolinio saugumo mokymo rezultatus. Tačiau norint mokymo tikslais naudoti 3D ir virtualiąją realybę, reikia specializuotų žinių ir išteklių. Mokymo tikslai turi būti glaudžiai suderinti su technologiniais sprendimais, taikomais jiems pasiekti. TATENA ketina ateityje toliau nagrinėti galimus SNRI 3D modelio privalumus ir stiprinti su SNRI susijusios mokomosios medžiagos rengimą.

Tikslai

Pateikti gairių ir priemonių dėl vidaus subjektų nesankcionuoto branduolinių medžiagų paėmimo ir branduolinių medžiagų sabotažo prevencijos ir saugos nuo šių grėsmių.

Įvertinti, kurios branduolines medžiagas perdirbančios, tvarkančios ar saugančios TATENA valstybės narės naudoja NMAC sistemą, ir teikti pagalbą jų kompetentingoms institucijoms bei operatoriams siekiant užtikrinti, kad NMAC programa būtų sėkminga. Įvertinti, kurios NMAC sistemos šiuo metu neturinčios TATENA valstybės narės norėtų prašyti pagalbos sukuriant NMAC programą.

Siektini rezultatai

1. Branduolinio saugumo serijos gairių leidinių ir e. mokymosi priemonių dėl kovos su vidaus subjektų keliama grėsme ir medžiagų apskaitos bei kontrolės branduolinio saugumo tikslais objektuose stiprinimo rengimas.

2. Informuotumo ir praktinio mokymo kursų organizavimas.

3. Informuotumo ir praktinio mokymo kursų NMAC klausimais organizavimas.

4. Tolesnis virtualios realybės mokymo priemonės „Shapash“ vystymas.

Rezultatas

Teikiama tęstinė parama siekiant padėti valstybėms, dedančioms pastangas nustatyti veiksmingus ir tvarius nacionalinius branduolinio saugumo režimus, kuriais būtų remiama kova su vidaus subjektų keliama grėsme ir stiprinama apskaita ir kontrolė branduolinio saugumo tikslais objektuose.

Projektas Nr. 2. Koordinuojamojo mokslinių tyrimų projekto koncepcijos dokumentas dėl fizinės saugos priemonių taikymo COVID-19 amžiuje

Bendroji informacija

Šis projektas apims prieigos kontrolės ir kitų branduolinio saugumo technologijų taikymą pandeminėje aplinkoje objektuose, kuriuose saugomos ir naudojamos branduolinės bei kitos radioaktyviosios medžiagos, įskaitant branduolinio kuro ciklo objektus, mokslinių tyrimų ir energetikos reaktorius bei radioaktyviųjų medžiagų objektus. Į COVID-19 panašios pandemijos metu medicininės priemonės, kuriomis siekiama kuo labiau sumažinti viruso perdavimą, gali turėti įtakos esamų branduolinio saugumo technologijų ir procedūrų, pvz., personalo prieigos kontrolės priemonių, veiksmingumui ir netgi taikymui. Kai kuriomis aplinkybėmis gali būti tinkama atlikti įgyvendinimo protokolų pakeitimų, modifikuoti esamas ir adaptuoti naujas technologijas siekiant įveikti dėl COVID-19 kylančius iššūkius. Vykdant projektą bus peržiūrėta TATENA valstybių narių eksploatavimo patirtis, susijusi su prieigos kontrolės ir kitų branduolinio saugumo priemonių naudojimu COVID-19 metu, ir nustatyti susiję iššūkiai bei geroji praktika. Tada juo bus siekiama nustatyti branduolinio saugumo technologijas ir procedūras (įskaitant prieigos kontrolės srityje), kurias reikia tobulinti, ir atlikti laboratorinius galimų modifikavimų bei patobulinimų vertinimus jų įgyvendinimo panašiomis į COVID-19 sąlygomis atžvilgiu. TATENA sudarys palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis eksploatavimo patirtimi ir technine informacija, skelbs su projektu susijusias ataskaitas ir rems mokslinių tyrimų vykdymą atrinktose valstybių narių laboratorijose.

Tikslai

Projektu bus siekiama užtikrinti veiksmingas branduolinio saugumo priemones branduolinių ir kitų radioaktyviųjų medžiagų objektuose panašiose į COVID-19 situacijose. Konkrečiai, projekto tikslai, be kita ko, yra šie:

1. peržiūrėti valstybių narių eksploatavimo patirtį įgyvendinant prieigos kontrolės ir kitas branduolinio saugumo priemones COVID-19 metu;

2. nustatyti susijusius iššūkius ir gerąją praktiką;

3. apsvarstyti poreikį modifikuoti esamas technologijas ar su jų naudojimu susijusias procedūras arba vystyti naujas technologijas, kad būtų atsižvelgta į su COVID-19 susijusius medicininius reikalavimus;

4. atlikti esamų prieigos kontrolės ir kitų branduolinio saugumo technologijų bei tokių naujai išvystytų technologijų siūlomų modifikavimų techninį vertinimą, kad būtų atsižvelgta į pandemines sąlygas.

Siektini rezultatai

1. Gerosios praktikos ir technologijos rekomendacijų gairės siekiant dalytis valstybių narių eksploatavimo patirtimi branduolinio saugumo srityje COVID-19 metu.

2. Technologijos sričių, kurias reikia toliau vystyti siekiant sudaryti sąlygas veiksmingai prieigos kontrolei ir kitoms branduolinio saugumo priemonėms panašiomis į COVID-19 sąlygomis, nustatymas.

Rezultatai

Sustiprintos branduolinio saugumo priemonės, skirtos užkirsti kelią su branduolinėmis ir kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis bei objektais susijusioms vagystėms ar sabotažui į pandemiją panašiose situacijose.

Geresnis reguliavimo institucijų ir pramonės subjektų sprendimų priėmimas, susijęs su prieigos kontrolės ir kitų branduolinio saugumo technologijų įgyvendinimu krizės metu.

4. 4 antraštinė dalis. Medžiagų, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, branduolinis saugumas

Projektas Nr. 1. Institucinė reagavimo infrastruktūra, skirta medžiagoms, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė

Bendroji informacija

Projektu teikiama parama jos prašančioms valstybėms narėms, dedančioms pastangas sukurti būtiną infrastruktūrą kovai su neteisėta prekyba branduolinėmis ir kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis. Parama infrastruktūrai pagal šį projektą skirstoma į infrastruktūros poreikių nustatymo paslaugą ir paramą valstybėms nustatyti, įgyvendinti, stebėti, vertinti ir palaikyti savo branduolinio saugumo režimą, susijusį su reagavimu į branduolinio saugumo įvykius,

susijusius su medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė. Valstybės infrastruktūros poreikiai vertinami arba pasitelkus TATENA Tarptautinės branduolinio saugumo konsultavimo tarnybos (INSServ) procesą, arba parengus reagavimo į branduolinį saugumą veiksmų gaires. Papildoma atsakomybės sritis – paramos valstybėms, norinčioms įgyvendinti branduolinio saugumo sistemas ir priemones, skirtas svarbiems viešiesiems renginiams, teikimas.

Tikslas

Padėti valstybėms sukurti ir palaikyti veiksmingą institucinę infrastruktūrą, kad būtų stiprinamos nacionalinės pastangos apsaugoti žmones, turtą, aplinką ir visuomenę nuo neteisėto branduolinių ir kitų radioaktyviųjų medžiagų panaudojimo.

Siektini rezultatai

1. Parengti branduolinio saugumo infrastruktūros gairių leidinius ir susijusią mokymo medžiagą bei priemones.

2. Paramos teikimas jos prašančioms valstybėms žmogiškųjų ir technologinių pajėgumų stiprinimo srityje veiksmingai infrastruktūrai palaikyti, joms siekiant vykdyti savo pareigas, susijusias su branduolinėmis ir kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė.

3. Paramos reagavimo darbo grupei koordinavimas.

4. TATENA paramos įgyvendinant branduolinio saugumo priemones svarbiuose viešuose renginiuose teikimas.

Rezultatai

TATENA prisideda prie didesnio informuotumo apie veiksmingos institucinės infrastruktūros poreikį valstybėje, kad būtų užtikrintas nacionalinių ir tarptautinių įsipareigojimų vykdymas.

Valstybės nuodugniai supranta su medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, susijusio branduolinio saugumo režimo stipriąsias ir vystytinas sritis.

Valstybės turi aiškų tvarkaraščiu grindžiamą su medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, susijusių reagavimo pajėgumų vystymo planą.

5. 5 antraštinė dalis. Programų rengimas ir tarptautinis bendradarbiavimas

Projektas Nr. 1. Švietimo ir mokymo programų rengimas

Bendroji informacija

Agentūra atlieka svarbų vaidmenį teikiant koordinuotas švietimo ir mokymo programas, kuriomis stiprinami valstybių pajėgumai nustatyti ir palaikyti branduolinio saugumo režimus. Pakankamas kompetentingų ir motyvuotų darbuotojų skaičius yra viena iš svarbių prielaidų siekiant sukurti ir palaikyti valstybių branduolinio saugumo režimus. Mokymas yra svarbi priemonė siekiant darbuotojų kompetencijos ir tinkamų rezultatų. TATENA padeda valstybėms teikdama mokymus, grindžiamus valstybių prašymais ir poreikiais, taip pat remdama branduolinio saugumo mokymo programų ir mokymo organizacijų, įskaitant branduolinio saugumo paramos centrus, kūrimą.

Sistemingas požiūris į mokymą – tai mokymo metodas, kuriuo užtikrinama logiška progresija nuo žinių, įgūdžių ir nuostatų, reikalingų darbui ar vaidmeniui branduolinio saugumo srityje atlikti, nustatymo iki mokymo šiems gebėjimams įgyti parengimo ir įgyvendinimo bei vėlesnio šio mokymo vertinimo. Pagal šį projektą ypač daug dėmesio bus skiriama e. mokymosi ir kitų kompiuterinio mokymo priemonių naudojimui. Šis projektas apima ne tik švietimo ir mokymo rengimą, bet ir tokių tinklų kaip Tarptautinis branduolinio saugumo švietimo tinklas (INSEN) ir Tarptautinis branduolinio saugumo mokymo ir paramos centrų tinklas (NSSC tinklas) koordinavimą.

Tikslai

Šio projekto tikslas – propaguoti integruotą požiūrį į žmogiškųjų išteklių vystymą branduolinio saugumo srityje ir padėti valstybėms stiprinti savo gebėjimus rengti ir įgyvendinti veiksmingas ir tvarias švietimo bei mokymo programas žmogiškiesiems ištekliams branduolinio saugumo srityje vystyti remiantis nustatytais poreikiais.

Stiprinti bendradarbiavimą ir sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms intensyviau keistis informacija apie švietimo bei mokymo programų branduolinio saugumo srityje rengimą ir įgyvendinimą pasitelkiant INSEN, tarptautinį NSSC tinklą ir Branduolinio saugumo informacinį portalą (NUSEC).

Siektini rezultatai

1. Žmogiškųjų išteklių vystymo metodika, skirta branduoliniam saugumui, dalijamasi su valstybėmis ir jų naudojama.
2. Įsteigta Branduolinio saugumo vadovavimo akademija.
3. Pasidalyta mokymo branduolinio saugumo klausimais patirtimi ir gerąja praktika.
4. Suteikta parama valstybėms narėms taikyti sistemingą požiūrį į mokymą.
5. Suteikta parama atliekant tęstinę, reguliarią mokymo poreikių analizę, vertinant mokymą ir steigiant mokymo komitetus.
6. Parama NSSC tinklo veiklai ir jos koordinavimas, siekiant lengvinti keitimąsi informacija bei ištekliais ir skatinti valstybių bendradarbiavimą su kuriuo nors NSSC arba subjektais, suinteresuotais vystyti tokį centrą.
7. Teikiama pagalba valstybėms steigiant NSSC ir užtikrinant jo veiklą, kad būtų palaikomi nacionaliniai branduolinio saugumo režimai žmogiškųjų išteklių vystymo programomis, techninė parama ir moksline parama.
8. Parama valstybių, planuojančioms įsteigti arba turinčioms veikiančius NSSC, regioniniam ir subregioniniam bendradarbiavimui.
9. INSEN.
10. Branduolinio saugumo magistro programa.
11. Branduolinio saugumo mokyklos.
12. Dėstytojų rengimo kursai branduolinio saugumo švietimo klausimais.
13. Mokomoji medžiaga, skirta branduolinio saugumo švietimo programoms.
14. Rengiami e. mokymosi kursai visomis oficialiosiomis TATENA kalbomis, įskaitant vertimą.
15. Senųjų e. mokymosi kursų peržiūra, įskaitant vertimo peržiūrą.

Rezultatas

Valstybės gali veiksmingai inicijuoti ir įgyvendinti priemones, skirtas nacionaliniams branduolinio saugumo režimams palaikyti, visų pirma žmogiškųjų išteklių vystymo, švietimo, mokymo, techninės paramos ir mokslinės paramos programomis.

6. 6 antraštinė dalis. Dėmesiu lyčiai grindžiamas gebėjimų stiprinimas ir švietimas branduolinio saugumo srityje

Bendroji informacija

Šią stipendijų programą, pavadintą fizikos pionierės ir dukart Nobelio premijos laureatės Marie Skłodowskos-Curie garbei, 2020 m. kovo mėn. TATENA renginyje Tarptautinei moters dienai pažymėti atidarė generalinis direktorius Rafaelis Mariano Grossi. Šia iniciatyva remiant jaunų moterų švietimą ir darbo patirtį siekiama skatinti jas studijuoti ir dirbti branduolinio mokslo bei technologijų arba neplatinimo srityse. Pagal šią stipendijų programą moterims, siekiančioms branduolinių mokslų ir technologijų arba neplatinimo antrosios pakopos studijų laipsnio, bus teikiamos iki dvejų metų trukmės stipendijos. Stipendininkėms taip pat bus suteikta galimybė stažuotis TATENA, siekiant papildyti studijų metu įgytas ekspertines žinias.

Tikslai

Marie Skłodowska-Curie programos tikslas – įkvėpti ir padrąsinti jaunas moteris siekti karjeros branduolinių mokslų ir technologijų bei neplatinimo studijų srityje, teikiant labai motyvuotoms ir talentingoms studentėms stipendijas pagal antrosios pakopos studijų programas kartu sudarant galimybes stažuotis TATENA. Ilgainiui ši programa padės kurti naują moterų mokslo, technologijų, inžinerijos ir matematikos lyderių kartą, kuri skatins mokslo ir technologijų plėtrą savo šalyse.

Siektini rezultatai

Pagal šią programą bus finansuojama ne mažiau kaip 100 studentų stipendijų, o bendra išlaidų sąmata per dvejų metų laikotarpį sudarys nuo 4 iki 6 mln. EUR.

Rezultatas

Suteikti moterims mokslinį išsilavinimą ir darbo patirties, siekiant skatinti lygų atstovavimą branduolinių technologijų taikyme, kad būtų įveikti bendri pasauliniai iššūkiai, įskaitant branduolinio saugumo srityje.